

Freddy WILLOCKX

Lid van de fractie van de Partij van de Europese
Sociaaldemocraten (PES)

1. De Belgische "aanwezigheid" in het Europese Parlement

1.1 Heeft het zin van een Belgische aanwezigheid te spreken?

Volgens het Verdrag heeft België recht op 25 verkozenen in het Europese Parlement. Volgens de regelgeving op Belgisch niveau worden 14 leden verkozen in de Nederlandstalige kieskring, 10 in de Franstalige kieskring en 1 in de Duitse kieskring.

De Belgische realiteit, waar de politieke "scene" verdeeld is over de Gemeenschappen, maakt dat je hoe langer hoe meer kan spreken van een Franstalige versus Vlaamse aanwezigheid in het Europese Parlement. Dit in tegenstelling tot bij voorbeeld de "Duitse" aanwezigheid. Hoewel de Duitse Bondsrepubliek ook een federale structuur kent, blijft hier de nationale structuur primeren. Deze structuur volgt de organisatiestructuur van het politieke middenveld, dat in Duitsland federaal georganiseerd is, in België op basis van de Gemeenschappen.

Deze tendens wordt ook geïllustreerd door de NGO's en het sociale middenveld, die nationaal of gewestelijk gestructureerd zijn en zich in eerste instantie richten tot de verkozenen uit "hun kieskring" en door de media, die bij de grote debatten zich in de eerste plaats tot de Vlaamse versus Franstalige verkozenen richten.

Het begrip "nationale aanwezigheid" heeft dus een dubbele inhoud: 1) het richt zich in de eerste plaats op de partij-structuur: in de Duitse Bondsrepubliek is die federaal, in België is die op basis van de Gemeenschappen gestructureerd; 2) het richt zich op de "nationale belangen en tradities".

1.2 Zo ja, wanneer doet die zich voor?

Die doet zich voor bij gelegenheid van debatten over belangrijke thema's (v.b. aanwijzing van Commissie-voorzitter, advies aan de Intergouvernementele Conferentie (IGC) en bij thema's die van belang zijn in de Belgische publieke opinie).

Vb1. Bij de stemming over het verslag Tsatsos - Mendez Di Vigo over het Verdrag van Amsterdam stemmen de Belgische leden over de partijgrenzen heen voor amendementen die aanleunen bij de visie van de Belgische politieke partijen en die door de regering op de IGC werden verdedigd. Het gaat niet over "Belgisch nationaal belang", maar over een visie op democratie in Europa (afschaffing van de unanimité).

Vb2. De behandeling van het verslag Van Lancker over de grensarbeiders leidde tot een specifiek Belgische positie in de EVP-fractie (Europese Volkspartij) waar de Belgische delegatie met uitzondering van Wilfried Martens tegen de fractie de voorstellen Van Lancker voor een compensatiefonds steunde.

Vb3. De behandeling van een urgente resolutie i.v.m. weigering van België om twee Basken aan Spanje uit te leveren, die verdacht worden van steun aan de ETA. Het debat werd in het Europese Parlement aangebracht door de PSOE-delegatie. De SP-delegatie stemde niet in met de tekst die niet alleen inging tegen het Belgische belang, maar ook niet strookte met de opvattingen van de SP-Europarlementsleden over het thema asielrecht (nl. het feit dat asielaanvragen van EU burgers in een andere Lidstaat niet kunnen behandeld worden).

Tijdens het debat kwam het tot een "communautair incident" tussen Raymond Dury en Freddy Willockx, naar aanleiding van een insinuatie van Dury dat de Vlaamse publieke opinie het Baskisch terrorisme zou steunen.

Dit thema heeft later tot een incident geleid tussen de Belgische premier Dehaene en de Spaanse Premier Aznar op de Top van Amsterdam. Spanje wilde en kreeg de opname van een Protocol bij het Verdrag waarbij de Lidstaten verklaren dat een politiek asiel van onderdanen van de Unie in een andere Uniestaat niet kan. België liet een eenzijdige Verklaring toevoegen bij een Protocol m.b.t. asiel.

Vb4. De discussie over de positie van Wathelet als Europees rechter getuigde van "Belgische aanwezigheid". Het was een Duits Europarlementslid dat naar aanleiding van een verslag over seksueel misbruik van kinderen de discussie over de positie van Melchior Wathelet als Europees rechter in vraag stelde. Het debat over het seksueel misbruik van kinderen werd een Belgisch getint debat over de positie van Melchior Wathelet, met alle Belgische partijen die zich over dit thema uiteten.

1.3 Is die nationale opstelling bij de volksvertegenwoordigers uit andere staten kleiner, groter of gelijk aan die van de Belgen?

Verkozenen richten zich vooral op hun eigen kieskring én op de politieke structuur die hun kandidatuur heeft voorgedragen. Ik probeer dit duidelijk te maken aan de hand van het Britse voorbeeld: een Brits MEP (Member of the European Parliament) vernoemt steeds uitdrukkelijk van welke constituency hij afkomstig is. Standpunten van de Britse leden worden daarentegen nog steeds erg bepaald door de Britse binnenlandse nationale politiek.

Bepaalde landen hebben ook hun eigen klemtonen. Zo zijn de Zweden van uiterst links tot rechts in het Europese Parlement bekend om hun harde standpunten i.v.m. drugs. De Denen vormen dan weer een buitenbeentje als het gaat over het beleid inzake vrije verkeer van personen. Grieken nemen het eenparig op voor de tabaksplanters.

1.4 In andere Europese instellingen is er sprake van "renationalisering". Is die "renationalisering" ook merkbaar in het Europese Parlement? En hoe uit zich die?

Renationalisering tekent zich niet af "in" de Europese instellingen, maar vooral in de vergaderingen van de Raad. De renationalisering is merkbaar door de tendens om de rol van de Raad te vergroten ten nadele van de Commissie (v.b. samenwerking in politieaangelegenheden en justitie). Ook de tendens om aan de Europese Raad, die formeel buiten de normale beslissingsprocedures staat, steeds meer gewicht toe te kennen (beslissingen over de economische richtsnoeren over de werkgelegenheid) is een teken aan de wand.

2. De fracties in het Europese Parlement

2.1 *In hoeverre kunnen de Europese politieke fracties een zelfde strikte eenheid van organisatie en standpunten garanderen als de partijorganisaties in de nationale parlementen?*

Binnen de fracties nemen de nationale delegaties een belangrijke plaats in. Zo is het bureau van de PES-fractie (Partij van de Europese Sociaal-democraten) samengesteld uit één vertegenwoordiger per delegatie en per partij, grote delegaties hebben er twee. De nationale delegaties vergaderen apart, net zoals de fractie en bereiden de standpunten van de delegatie in het bureau en de algemene vergadering voor.

De algemene vergadering van de fractie wordt voorbereid in het bureau van de fractie, hier worden ook de standpunten in belangrijke dossiers afgesproken. Wanneer binnen de fractie een beslissing genomen wordt over het stemgedrag, dan kunnen de nationale delegaties de gewetensclausule aanvoeren. In de praktijk is het zo dat het stemgedrag van de leden in de delegaties wordt afgesproken.

2.2 *Indien niet, aan welke factoren is dat dan te wijten?*

Deze werkwijze is inherent aan de structuur van de Europese Unie en aan de evolutie van de Europese integratie.

De belangrijkste beslissingen over de Europese integratie worden niet op Europees niveau, maar op het niveau van de Lidstaten genomen. De Partijstructuren zijn op nationale basis georganiseerd. Zolang er geen hechte Europese partijstructuren tot stand komen zal dit zo blijven. Omgekeerd is het ook zo dat zolang de Europese Unie geen echte politieke unie wordt, noch de nationale partijen, noch het sociaal middenveld er ook geen belang bij hebben om zich Europees democratisch te organiseren.

Een tweede element is de wijze waarop de verkiezingen voor het Europese Parlement georganiseerd worden. Het zijn de lidstaten die de verkiezingen organiseren en de spelregels vastleggen. Er bestaat geen "Europese kieskring", maar de kieskringen zijn ook op nationale basis vastgesteld.

De invoering van de euro heeft de discussie over de versterking van de politieke slagkracht van de Europese instellingen in een stroomversnelling gebracht. Ook de verdieping van de Unie, o.a. door de invoering van de codecisie-procedure met het Europese Parlement, de uitbreiding van de beslissingen met gekwalificeerde meerderheden in de Europese Ministerraden en de versterking van de Europese sociale dialoog hebben de Europese bewustwording bij het middenveld in gang gezet.

2.3 *Hoe sterk is het bekwame individuele parlementslid in het Europees Parlement?*

De tijd dat het Europese Parlement een zijspoor was in een politieke carrière is nu wel definitief achter de rug. Een Parlements lid dat bekwaam is en zich goed organiseert komt wel aan bod in het Europese Parlement. Net als in andere parlementen is ook hier specialisatie aangewezen, één parlementslid kan onmogelijk

lijk alle thema's volgen. Toch moeten we vaststellen dat kleine delegaties, meestal uit kleinere Lidstaten, het soms wel wat moeilijker hebben.

De fractievoorzitters van de grote fracties (EVP en PES) worden voorgesteld door de partijvoorzitters van deze partijen en verkozen door de leden. In de PES streeft men een evenwicht na tussen de verschillende nationale partijen voor de posten van voorzitter en secretaris-generaal van de PES, voorzitter en secretaris-generaal van de PES-fractie.

Iemand van een kleine delegatie heeft het moeilijker om via de PES-fractie een belangrijke post te verwerven, dan zijn collega uit een grote delegatie. In het Europese Parlement worden de belangrijke posten verdeeld op basis van het systeem D'Hondt, maar bij de invulling van de aan de PES-fractie toegekende posten komen de grootste nationale delegaties, weerom op basis van het D'Hondt systeem, eerst aan bod. Deze procedure wordt niet gevolgd voor de keuze van de coördinator in de parlementaire commissies: hier kan iedereen kandidaat zijn en verkozen worden, ook al stellen we hier vast dat hier steeds maar meer nationale preferenties gaan doorwegen.

2.4 Door wie wordt de agenda van het Europese parlement eigenlijk bepaald? En wat is het aandeel van de fracties daarin?

Het is de Vergadering van de Fractievoorzitters die de agenda van de Algemene Vergaderingen vaststelt. De Vergadering van Fractievoorzitters geeft ook de toelating tot het opstellen van initiatiefverslagen van het Parlement. In die zin hebben de fracties een belangrijk aandeel in de agenda-setting in het Europese Parlement.

Nochtans zijn een aantal agendapunten voorgeschreven via het Verdrag of via interinstitutionele afspraken tussen Raad, Commissie en Parlement: de investituur van de Commissie, de voorstelling van het jaarverslag van de Rekenkamer, de discussie over de economische richtsnoeren en de werkgelegenheidsrichtsnoeren, de begrotingsprocedure.

De agenda voor het wetgevend werk ligt min of meer vast in het jaarprogramma dat op voorstel van de Commissie door het Parlement wordt vastgelegd.

3. Verschillend functioneren van het Europese Parlement met het nationale parlement

3.1 Welke zijn de belangrijkste verschilpunten in de feitelijke werking van het Belgische en het Europese parlement?

In een democratische staat berust de macht van de regering op een meerderheid in het Parlement. In een nationaal of regionaal parlement zit je dus met de relatie tussen oppositie en meerderheid.

Dit speelt (nog) niet in het Europese Parlement. In het Europese Parlement kunnen coalities nogal eens wisselen. Vb. als het gaat over vrije personenverkeer en mensenrechten sluiten de progressieve fracties o.a. de PES fractie en de liberale ELDR (Europese Liberale en Democratische Partij) nogal eens aaneen en loopt er een breuklijn met de Conservatieven en EVP. Als het gaat over sociaal-economische thema's dan is een coalitie met de EVP vaak aangewezen, vermits progressieve fracties niet over een meerderheid beschikken.

3.2 Ligt naast zijn zwakte, ook niet de sterkte van het Europese Parlement in de geringe formele bevoegdheden? Ontleent het daaraan niet de vrijheid van handelen die nationale parlementen moeten ontberen?

Sedert de inwerkingtreding van het Verdrag van Maastricht heeft het legislatieve werk duidelijk de bovenhand gekregen op wat men initiatiefverslagen noemt. Dit zijn verslagen die op initiatief van een Lid of een Commissie worden opgesteld en die geen enkel bindend effect hebben. Dit kan verklaard worden doordat het Verdrag van Maastricht de macht en de inbreng van het Europese Parlement in het wetgevende werk versterkt. De positie van de individuele parlementsleden is hierdoor geenszins verzwakt, wel veranderd. Hun verantwoordelijkheid is belangrijker geworden zodat meer afstemming en overleg nodig zijn.

Ook op andere domeinen is de legitimiteit van het Europese Parlement sterk toegenomen. Het Europese Parlement kent zijn sterke momenten onder andere omwille van de openbaarheid van het debat. B.v. de keuze van de Commissievoorzitter, de investituur van de nieuwe Commissie, de hoorzittingen met de kandidaat Commissarissen of de kandidaat bestuursleden van de Europese Centrale Bank.

3.3 In hoeverre is de vrijheid van Europese parlementsleden groter dan van de nationale parlementsleden? Zijn zij nog meer de trustee, de gevolgmachtigden (niet gebonden aan opdrachten of aanwijzingen), dan hun nationale collegae? Of ligt daarin juist de beperking van hun macht?

De Europese Parlementsleden genieten tot op heden van een ruimere politieke bewegingsvrijheid dan hun nationale collega's. Dit heeft te maken met het feit dat er geen coalities moeten gesloten worden voor de machtsverwerving. De Commissie wordt benoemd door de Lidstaten, het Parlement kan de Commissie naar huis sturen, maar kan niet bepalen welke Commissie er dan in de plaats komt.

Dit heeft wellicht ook te maken met het feit dat de nationale partij-instanties in het verleden weinig belang hechten aan het Europese niveau. Dit behoort nu tot het verleden. Zowel de EVP als de PES bereiden de belangrijke ministerraden op het Europees niveau voor. Ook de Liberalen en de Groenen zijn Europees gestructureerd, al is er hier meer verdeeldheid, zeker bij de Groenen. Ook de nationale partij-instanties debatteren over de punten van de Europese agenda. Deels op aansturen van hun Europese parlementsleden, of omdat deze Europese agenda de nationale agenda bepaalt. Dat is in toenemende mate het geval.

In een democratische partijstructuur lijkt het mij nog altijd een gulden regel dat de mandatarissen zich aan de afspraken houden, die in overleg en discussie op een democratische manier tot stand komen.

3.4 Is er in het Europese Parlement meer plaats voor ideologische/visionaire debatten? Brengen die dan eigenlijk iets bij tot de agendasetting en tot de besluitvorming? En hoe is dat dan te verklaren?

In het Europese Parlement is er niet echt plaats meer voor visionaire debatten. Zelfs het debat over het Verdrag van Amsterdam gaf geen aanleiding tot een diepgaand, visionair debat over de toekomst van de Unie. In het verleden was het iedere keer zo dat het bepaalde autoriteiten waren die zulke debatten aanbrachten: Tindemans in de jaren '70, Spinelli in 1984, Delors in de periode 1985-1993.

Het Europese Parlement heeft echter op een aantal domeinen wel een wezenlijke inbreng gehad en richting aangegeven

1) Het debat over de werkgelegenheid is in het Europese Parlement gevoerd; het Parlement en de Commissie hebben dit op de agenda gebracht, eerst in de PES-partij en daarna in de Intergouvernementele Conferentie.

2) De discussie over de arbeidsduurverkorting werd door het verslag Rocard aangetrokken en wordt nu in de PES-partij verder gezet

3) Het debat over de politieke monitoring en sturing van het economische beleid en de noodzaak aan een economische regering is in het Parlement gestart.

4. De functies van het Europese Parlement

4.1 Wat zijn volgens u de belangrijkste realisaties van het Europese Parlement?

De versterking van het evenwicht tussen het monetaire beleid enerzijds en het politieke economische beleid anderzijds is vooral in het Europese Parlement gevoerd geworden. Dit heeft tot resultaat dat er met de euro-11 raad een eerste vorm van economische regering tot stand komt.

In de BSE crisis heeft het Europese Parlement een belangrijke rol gespeeld om bij te dragen tot meer transparantie in wat er op verschillende niveaus is misgelopen en in de opvolging van de crisis. Dit heeft ook tot resultaat geleid dat de Unie nu ook duidelijker bevoegdheden krijgt inzake volksgezondheid en dat het beleid al vast op deze domeinen efficiënter kan gevoerd worden (beslissingen met gekwalificeerde meerderheden in Europese ministerraden).

Dankzij de druk van het Europese Parlement werd de richtlijn i.v.m. de patentering van biotechnologische uitvindingen aanzienlijk verbeterd. Er is nu een duidelijker onderscheid tussen "ontdekkingen", die niet patenteerbaar zijn, en "uitvindingen", waar dat wel voor kan. Kiembaan therapie, een techniek voor het uitschakelen van erfelijke kwalen die nog verre van betrouwbaar is, is niet meer patenteerbaar. Er is meer rekening gehouden met het leed van de dieren en ook het "boerenprivilege" (het recht om te beschikken over eigen teeltmateriaal) wordt gerespecteerd.

Door het Verdrag van Maastricht verwierf het Europese Parlement een adviesrecht wat betreft de aanstelling van de Commissievoorzitter, worden de kandidaat Commissarissen gehoord in de bevoegde commissie van het Europese Parlement en moet de Commissie-Voorzitter met zijn ploeg en zijn programma voor een investituurdebat naar het Europese Parlement. Dit heeft voor de eerste keer tot een erg spannend moment geleid in het Europese Parlement. Ook de hoorzittingen met de kandidaat Commissarissen is een procedure die uniek is in de Europese democratieën. Op het niveau van de lidstaten gebeurt dat nergens over de leden van de regeringen. Ten gevolge van de hoorzittingen heeft Commissie-Voorzitter Santer trouwens wijzigingen moeten aanbrengen in de bevoegdheidsverdeling tussen zijn commissarissen.

4.2 Legitimatie behoort tot de meest belangrijke taken van parlementen? In hoeverre wordt het Europese beleidsniveau, en het Europees Parlement in het bijzonder, aanwezig geacht bij de bevolking? Is de legitimerende taak van het Europese Parlement dan eigenlijk succesvol te noemen?

Het Europese beleidsniveau is sterk aanwezig bij de bevolking en dit op uiteenlopende gebieden: het arrest Bosman heeft de voetbalwereld op zijn kop gezet, het moeten voldoen aan de Maastricht criteria werd bij de bevolking regelmatig aangekaart, de sluiting van Renault in Vilvoorde werd duidelijk in een Europese context geplaatst,...

Europa heeft echter een belangrijke handicap: de meeste wetgevende instrumenten krijgen pas werking na omzetting in nationale regelgeving. Dit leidt tot een perverse situatie: Europees "goed nieuws" wordt op de hoed gestoken van de bevoegde nationale minister; Europees "slecht nieuws" fungeert als alibi "ik kan er niets aan doen, Europa verplicht mij ertoe".

Het Europese Parlement is in deze discussie niet steeds even prominent aanwezig. Dit heeft te maken met verschillende elementen:

1) Het gebrek aan transparantie in de Europese beslissingsstructuren. Het is voor de mensen niet altijd duidelijk waar welke beslissingen genomen worden. Ook al heeft de invoering van de codecisie-procedure een en ander veranderd, de media blijven zich op de Raad richten. Dit was in een nabij verleden nog eens duidelijk met besluitvorming over een ontwerp-richtlijn in verband met de tabak-reclame, toen de Raadsbeslissing over een ontwerp gemeenschappelijk standpunt door de pers als een resultaat werd geduid, terwijl het Parlement daar zijn fiat nog aan moest geven en de teksten nog kon veranderen

2) Daarbij komt dat er geen uniforme beslissingsprocedure bestaat en dat op tal van belangrijke domeinen de finale beslissing nog steeds in de Raden getroffen worden (fiscaliteit, economische richtsnoeren, werkgelegenheid)

3) Het stuntelig beleid van de diensten van het Europese Parlement ten aanzien van de media heeft bij de media deels terecht kwaad bloed gezet. Dit beleid zou dringend moeten worden bijgesteld. Daarbij komt dat de organisatie van de Parlementaire werkzaamheden zouden kunnen verbeterd worden (en men is daar mee bezig). Zo is het voor de media moeilijk om nu een verslag te brengen over een debat, waar pas 48 uur later een stemming over komt

4) Het groot absentisme van parlementsleden, ook bij belangrijke stemmingen, werkt de legitimatie niet in de hand. Tot voor kort was het geen uitzondering dat belangrijke verslagen met 300 parlementsleden werden gestemd. Niet eens de helft. Hierin is sinds kort verandering gekomen, door de koppeling van de dagvergoedingen aan de aanwezigheid bij stemmingen.

De democratische legitimiteit van het Europese Parlement onder de mensen brengen is ook een opdracht van het individuele Parlements lid. Europese parlementsleden komen vaak onder de mensen om hun werk toe te lichten. Het Europese Parlement stelt hun daarvoor trouwens belangrijke financiële middelen ter beschikking. Op dit vlak is er een duidelijke kentering ten aanzien van het verleden.

4.3 Gesteld dat het Europese Parlement plots zou wegvallen (dit is alleen een gedachtentechniek om functies op het spoor te komen) wat zijn dan de belangrijkste elementen die teloor zouden gaan?

Voor wat betreft de totstandkoming van de regelgeving voor de werking van de binnenmarkt (vrij verkeer van diensten en goederen) zou de helft van de wetgevende macht wegvallen en zouden de beslissingen alleen nog in ministerraden genomen worden.

Het Europese Parlement is de enige instelling waarvan de leden rechtstreeks en democratisch zijn verkozen. De Europese Unie zou een belangrijke democratische legitimiteit verliezen, die in zijn geheel niet door een ander democratisch verkozen instelling zou kunnen worden overgenomen.

Er zou een stuk openheid en transparantie verloren gaan: voor het Europese Parlement komen kandidaat commissarissen en kandidaat beheerders van de ECB hun kandidatuur verdedigen en toelichten. Zij worden door de bevoegde commissies bevestigd en beoordeeld en dit gebeurt in openbare vergaderingen. Via de media leert de kiezer dus deze mensen kennen. Daar bestaat nergens zo een opportuniteit en die wordt te weinig gebruikt.

4.4 Behoudens de uitbreiding van de bevoegdheden van het Europese Parlement, welke zijn de voornaamste maatregelen of organisatie-elementen die zouden moeten genomen worden om de positie van het Europese Parlement te verbeteren?

In de eerste plaats zou er organisatorisch, op het niveau van het Parlement, een en ander moeten verbeterd worden.

1) In de eerste plaats moeten de Bureauleden en Quaestoren, maar ook de leidende ambtenaren van het Europese Parlement, meer geresponsabiliseerd worden en voor de parlementsleden ter verantwoording kunnen geroepen worden. Zij zouden een informatieplicht moeten krijgen ten aanzien van het individuele parlements lid en ten aanzien van de media.

2) Er loopt een en ander mis in de organisatiestructuur van het Europese Parlement: er is een gemis aan transparantie en openheid. Vooral het mediabeleid moet worden verbeterd.

Op het niveau van de fracties zou de inbreng van de werkgroepen die transnationaal zijn samengesteld, moeten versterkt worden. De inhoudelijke discussies zouden sterker dan nu het geval is vanuit deze structuren moeten gevoed worden in de plaats van uit de nationale delegaties.

4.5. In hoeverre is verdere uitbreiding van het Europese Parlement nog mogelijk én in hoeverre gaat dergelijke uitbreiding het groeiende besluitvormingsaandeel van het Europese Parlement niet tenietdoen?

Het Verdrag van Amsterdam voorziet een maximale uitbreiding tot 700 leden. Het zal dus niet aan de omvang van het Parlement liggen, die een effectieve werking bemoeilijkt. Door deze beperking stelt zich evenwel een ander probleem: hoe zal het aantal parlementsleden per Lidstaat worden vastgesteld. Zullen het de grote Lidstaten zijn die parlementszetels inleveren of de kleine (die nu al proportioneel sterker vertegenwoordigd zijn).

Nu reeds is het met 25 Belgische parlementsleden amper mogelijk om alle parlementaire commissies te bemannen of te bevrouwen. Vermits de nationale media zich in eerste instantie richten tot de parlementsleden van hun land, dreigen een aantal Europese discussies weinig in de publiciteit gebracht te worden.

Ten slotte stelt zich het probleem van de taal, of je dit nu graag hebt of niet. Als Vlaamse Europarlementsleden houden wij aan onze taal. Maar, dit is en blijft echter een handicap, ook al is er vertolking en vertaling voorzien. De mensen die je via een tolk beluisteren -ook al is deze tolk zeer gedegen- verliezen een

element van de boodschap. Soms ook krijgen ze je boodschap maar uit tweede hand, wanneer een tolk via een relais moet werken bij voorbeeld. Dit geldt ook voor het geschreven woord: Parlementsleden die in het Engels, in het Frans of in het Duits hun boodschap brengen, kunnen vlotter en vlugger hun boodschap laten doorspelen. Wie in een kleine taalgroep zit, moet minstens tijd nemen om vertalingen, vaak duur en tijdrovend, te laten opstellen. Met de toetreding van de Scandinavische landen is het Engels de belangrijkste communicatietaal geworden en is het evenwicht met het Frans verbroken.